

Wij zijn mensen van de hoop

1 Korintiërs 15:12-19 en 1 Thessalonicenzen 4:13-18

Ds. Ilonka Terlouw | Eeuwigheidszondag | 26 november 2017, Tollebeek

1. Intro: Overlijden van ds. Geluk

Toen mijn oud-wijkpredikant ds. Geluk overleed trof mij dat zeer. Bij mijn intrede als predikant hier in Tollebeek kon hij vanwege een infectie aan zijn voet niet aanwezig zijn. Hij mailde me de Bijbeltekst die hij me had willen meegeven als zegen. Ook schreef hij in zijn e-mail: 'Nu we collega's zijn, lijkt het me op zijn plaats dat we elkaar tutoyeren.' En hij ondertekende zijn mail met 'Kees'. Ik mailde hem een bedankje terug, met de opmerking erbij dat het nog wel enige oefening en tijd zou vergen om hem niet 'ds. Geluk' te noemen.

Niet lang daarna overleed hij, compleet onverwachts, in goede gezondheid, aan een hartstilstand. Hij was 70 jaar. En ik dacht: Maar dat kan helemaal niet, ik moet nog leren je Kees te noemen!

Tegelijk dacht ik, met alle andere mensen in Huizen ook direct aan zijn vrouw en het welverdiende pensioen waar hij nu niet meer aan toe zou komen. Ds. Geluk was weliswaar 70, maar nog volop werkzaam. Hij had pas enkele maanden eerder dat jaar afscheid genomen als predikant van de gemeente Huizen en was nu aan het schrijven geslagen. Op die bewuste woensdagmorgen legde hij de laatste hand aan het boek waar hij mee bezig was. Het kon naar de drukker. Hij zei tegen z'n vrouw dat hij zich niet helemaal lekker voelde, ging op bed liggen, en overleed binnen een half uur aan een hartstilstand.

't Kan verkeren. Dat je overlijdt op de dag dat je pensioen eindelijk daadwerkelijk had moeten aanvragen. Iedereen had beklag met mw. Geluk. 't Lijkt hoe dan ook niet eerlijk. Had God hem – óf misschien wel vooral: zijn vrouw – niet wat jaren vrije tijd en pensioen kunnen gunnen?

2. Beklagenswaardige mensen?

't Is slechts één van de vele voorbeelden die we hier met elkaar kunnen noemen. Hij maakte op mij veel indruk. U zult waarschijnlijk al wel een andere naam in gedachten hebben. Hoe de precieze omstandigheden ook zijn of waren, 't is hoe dan ook vaak moeilijk te begrijpen dat 't gaat zoals het gaat. **De vraag blijft toch vaak: God, had u dat niet anders kunnen doen?** Als je wél een lange oude dag hebt, waarin met de jaren de ongemakken toenemen en het je te zwaar wordt, kan je net zo goed denken: 'Moet het nou zo, God?'

Afgelopen week las ik een treffende uitspraak: **'De diepte van ons lijden is dat het ons niet overkomt in een wereld waarin God niet bestaat.** God is er wel, Hij leeft, Hij is de Heilige die ons vraagt Hem te vertrouwen, maar waarom grijpt Hij dan niet in?' – 'De diepte van ons lijden is dat het ons niet overkomt in een wereld waarin God niet bestaat.' (Ds. Poot, *Geplant aan waterstromen*, 36)

Je zou het ook zo kunnen zeggen: **Wat is het geloof nog waard, als het dan, wanneer het erop aankomt, geen verschil blijkt te maken?** Het eind van het liedje blijft immers toch altijd hetzelfde: Gelovig of niet, het is ieder mens gezet eens te sterven. Leed treft gelovigen en ongelovigen zonder onderscheid. Paulus heeft meer dan gelijk, dat 'als we enkel voor dít leven op Christus hopen, we de beklagenswaardigste mensen zijn die er zijn.'

Als onze hoop op Christus niet verder reikt dan de grenzen van dit leven, dan is het geloof uiteindelijk een nutteloze tijdverspilling. We spiegelen onszelf een mooi verhaal voor, geven tijdens ons leven ziel en zaligheid voor het geloof en onze naaste, terwijl ons dat uiteindelijk niets oplevert. We houden alles en iedereen voor de gek, onszelf voorop.

't Geloof zou één grote, trieste vertoning zijn.

3. Of: hoopvolle mensen?

Afgelopen jaar zijn ons weer velen die ons dierbaar waren ontvallen. Soms veel te vroeg. Soms ook ging het ziekbed te snel. Soms was hun overlijden erg onverwachts. Soms zagen we het al aankomen. Hoe dan ook blijft er een leegte achter.

Velen van ons dragen al jaar en dag verdriet met zich mee, van een man, vrouw, kind of verwante, die zij diepgaand missen.

Sommigen van ons dragen verdriet met zich mee van het naderende einde dat hen tegemoet lijkt te snellen.

De realiteit van het leven gaat ook aan ons niet voorbij. En vandaag zitten wij hier daarom als verdrietige mensen en als rouwende mensen, dat staat buiten kijf.

En toch! En toch, is onze samenkomst vandaag geen trieste vertoning. Toch zitten wij hier vandaag niet als beklagenswaardige mensen. Allerm minst zelfs. Wij zitten hier als hoopvolle mensen.

Wij zijn mensen van de hoop.

Wij treuren wel, maar niet zoals mensen die géén hoop hebben.

Wij hopen op Christus voor dít leven én voor het opstandingsleven dat ons én onze geliefden wacht.

Wij weten dat er een einde komt aan het doodgaan en zien met volharding en hoop uit naar die dag.

De dood heeft het nu nog wel voor het zeggen, maar hij zal niet het laatste woord hebben.

‘Want Christus is werkelijk uit de dood opgewekt!’ – Zo gaat de schriftlezing verder waar wij eindigden.

‘Christus is werkelijk uit de dood opgewekt, als eerste van de gestorvenen. Zoals de dood er is gekomen door een mens, zo is ook de opstanding uit de dood er gekomen door een mens. Zoals wij door Adam allen sterven, zo zullen wij door Christus allen levend worden gemaakt.’

De kaarsjes die wij straks ontsteken, ontsteken wij aan dat licht van Christus.

Misschien sta jij straks ook wel op een kaarsje aan te steken voor iemand die je mist.

Als je dan straks langs de tafel loopt, en misschien al wel voor de zoveelste keer een kaarsje aansteekt voor diegene, dan hoef je dat niet alleen met weemoed in je hart te doen.

Ja, je mag terugdenken aan diegene die je gekend hebt en die gestorven is.

Maar je mag ook vooruitkijken naar die dag die komen gaat. **Jaar in jaar steken we een kaarsje aan voor hen die overleden zijn en kijken we *vooruit* in het vaste geloof dat het laatste woord over hún leven nog niet gezegd is.** Zo volharden we en wachten, jaar na jaar, kaarsje na kaarsje, op de dag van Christus en de opstanding van de doden.

Wij zijn geen beklagenswaardige mensen.

Wij zijn hoopvolle mensen en daarom ook blij mensen.

4. Ruimte voor rouw

Dat wij vol hoop en diepe blijdschap zijn, neemt niet weg dat je hart ook vol verdriet kan zijn. Hoop neemt de rouw niet weg.

Ik geloof dat het eerder omgekeerd werkt.

Onze hoop geeft alle ruimte voor rouw.

Als je uitziert naar de dag van Christus en de opstanding van de doden, erken je daarmee immers ook dat de dood een vijand is, die het nu nog voor het zeggen heeft. Het zal niet het laatste woord hebben, dat niet, maar hij laat nu wel luid en duidelijk van zich horen. Nee, we zijn er nog niet. **De hemel is nog niet op aarde.** De dood is een laatste vijand die nog tenietgedaan moet worden. De wereld is nog niet zoals God het bedoeld heeft.

Juist vanuit het geloof, mag je dus leven vanuit een gezond realisme, waarin ruimte is voor rouw. Het geloof geeft alle ruimte om verlies, ziekte en pijn niet te willen accepteren, maar wel een plek te kunnen geven. Vanuit het geloof hoef je nooit te zeggen: 'ach ja, dat hoort er nou eenmaal bij', 'Zo gaat het nou eenmaal in het leven.' Nee, de dood hoort er niet bij. God zelf wil en zal de dood immers niet accepteren, en zeker niet tot in eeuwigheid tolereren.

Ik heb wel eens het idee dat we dat dreigen te vergeten. Ik ben er in ieder geval zelf wel gevoelig voor. Ik bedoel, in de praktijk van het leven ben je vaak als vanzelf heel druk met het hier en nu en vergeet je soms maar al te gemakkelijk te leven vanuit wat nog komen gaat.

Afgelopen week kwam ik een filmpje van Brainwash Talk tegen dat op scherpe wijze schetste wat het voor consequenties heeft, als je alles van het leven nu verwacht. Brainwash talk zijn filmpjes waarin die ook wel door de NPO worden uitgezonden. De psychiater die aan het woord was, sprak niet vanuit een gelovig perspectief, maar hij

belichtte wel kernachtig wat er gebeuren kan als je geen eeuwige hoop hebt: dan loopt bij hem de spreekkamer vol:

‘Voorheen konden we uitkijken naar een hemel na dit leven, waar het leven goed zou zijn. Deze hemel is afgeschaft, dat paste niet meer in de begroting. Nu willen wij zo nodig de hemel hier. Met onze westerse hoogmoed denken we ook dat we deze hemel kunnen maken, produceren of zelfs kunnen kopen. [...] En dit streven naar een onmogelijke regen van geluk zorgt voor veel miserie, depressie en vermoeidheid.’

‘We zijn te geobsedeerd met geluk. We zijn te zeer bezig met gelukkig zijn. We willen dat alles leuk, leuk, leuk is. En dat lijkt me een vergissing.’ [...] ‘Het idee dat het leven vooral leuk moet zijn, is dé ziekte van deze tijd.’

Als je dat zo hoort, dan is een leven in afhankelijkheid van God en zijn beloftes werkelijk nog zo’n gekke optie niet. [Als we ons streven naar geluk inwisselen voor een gerichtheid op God, dan wordt ons leven niet per se leuker, maar staan wij wel met Gods blijdschap *in* dat leven.]

5. We leven (ver) ná Pasen

Trouwens, ik zeg wel dat het vertrouwen op Gods beloftes zo’n gekke optie nog niet is. Maar de gemeenteleden in Korinthe vonden destijds de belofte van een opstanding van de doden wél een ronduit gekke optie. Dat had voor hen niks te maken met gezonde realiteitszin, maar met waanzin. De tijd en cultuur van toen zijn natuurlijk niet te vergelijken met nu, maar ook toen al konden de mensen met hun boeren verstand waarnemen wat er gebeurde met iemand nadat hij overleden was. En dat sprak alle hoop op een opstanding van de doden eenvoudigweg tegen.

Ik begrijp hun insteek wel, maar Paulus begrijpt er niets van. Hij reageert vol verbazing op hun ongeloof: 'Hoe kunnen sommigen van u dan zeggen dat de doden niet zullen opstaan?' Hoe kan je dat nou zeggen? Hoe kun je de opstanding van de doden nou ontkennen?! Het is de kern van wat we geloven!

- 'Eh, hoe bedoel je, Paulus?'

'Nou, het is toch Pasen geweest?' Reageert Paulus.

'Jezus is toch opgestaan uit het graf? Of wou je dat ook ontkennen?'

- 'Eh.. nou.. '

'Maar dán is heel het geloof zonder inhoud. Dát is pas waanzin!'

- Als ik zo Paulus vurige betoog uit 1 Korintiërs 15 in mijn eigen woorden samen mag vatten. Zijn punt is volgens mij wel duidelijk.

We leven na Pasen. En vandaag is de laatste zondag van het kerkelijk jaar. We leven dus *vé*r, *vé*r na Pasen. Ik weet het, dat voor ons gevoel deze zondag misschien juist heel dicht bij Kerst ligt, maar vandaag is niet eerste adventszondag. Het is de laatste zondag van het kerkelijk jaar. **Het is een zondag die in het licht van Pasen staat.** Dat is de insteek van deze zondag. Het is de laatste zondag van een kerkelijk jaar dat Pasen als centrale middelpunt heeft. En dát is de vaste grond van onze hoop.

Ik weet niet of dat iets is wat voor jou leeft. Ik sprak twee weken geleden op een studiedag een collega predikant en docent aan de universiteit die dat in ieder geval betwijfelde. 'Niemand staat daar tegenwoordig meer bij stil', zo zei hij en hij drukte iedereen op het hart nooit te vergeten dat we ná Pasen leven. Pasen geeft ons niet het antwoord op alle vragen, maar het geeft ons wel genoeg antwoord om het met de vragen uit te houden.

6. Kernvraag: Geloof jij dat Jezus uit de dood is opgestaan?

En dat brengt ons dan ook bij de kernvraag van vanochtend.

Ik geloof er vast in dat er een dag komt dat de nieuwe wereld van God deze wereld met haar leed en verdriet een halt toe zal roepen. Er kómt een einde aan het doodgaan. Een nieuwe schepping zál zich baan breken. Sterker nog: die nieuwe wereld is zich al, sinds Pasen, in vele mensenharten en op allerlei uithoekjes van deze wereld aan het vestigen.

Maar de kernvraag waar het in dit alles om draait,
en waar al onze hoop op rust,
is even simpel als confronterend:

Geloof jij dat Jezus uit de dood is opgestaan?

Geloof jij dat Jezus uit de dood is opgestaan,
- als eerste van de gestorvenen?

Als jij straks een kaarsje aansteekt, kijk je dan alleen terug op het leven van die persoon of kijk je ook vooruit naar die dag die komen gaat?

7. Slot: Een ongebruikelijk slotlied

Ik wil u tot slot nog eenmaal meenemen naar het overlijden van mijn oud-wijkpredikant ds. Geluk.

Toen ds. Geluk enkele dagen na zijn overlijden werd begraven, zat de kerk afgeladen vol. Van de dienst zelf weet ik me eigenlijk niet zoveel meer te herinneren. Wat ik me wel glashelder herinner, is het ongebruikelijke slotlied dat op de liturgie stond. Inmiddels ben ik natuurlijk ook wel aardig gewend aan de 'lichtstad met de paarden

poorten.' Dat is ook altijd indrukwekkend. Maar het lied dat op zijn begrafenis op de liturgie stond, is een lied, dat je niet vaak hoort op een begrafenis.

Ik vond het erg indrukwekkend. Velen hadden moeite de woorden uit hun mond te krijgen. En toch zongen we het vol overtuiging, met het zicht op de kist van die man die zo ontijdig overleed, met zicht op zijn vrouw en kinderen en hun gemis:

U zij de glorie, Opgestane Heer

U zij de victorie, nu en immer meer.

Uit een blinkend stromen,

daald' een engel af,

heeft de steen genomen

van 't verwonnen graf.

U zij de glorie, Opgestane Heer

U zij de victorie, nu en immer meer.